

Գարաթմկան Լուրեր

ԲՈՂԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՍՏՐՈՆ. Իրենախառ կայսեր նշանակումը: Լոստրոնում 4 հինգերկն հյուս արդյունք է:

ԿՆՅՈՒՄ. Խոտը զուրկեան նշաններ: Օգոստոսի 15ին հանգանկերը:

ԵՆԻՎԵ. Խորհրդանշանի գոյությունը: Տերտի կողմնա կողմնակա զեմ առաջատանությունը մե: Չարհուրեի գծրախառնությունը:

ՍՅԱՆԿ. Այլնապար:

ՔԵԼԿՈՒ. Քաղաքապետի նշաններ: Տանգար:

ՕՊԵՐԱՆ. ՏԻՆՈՒԹԻՒՆ: Արևմտյան առաջարկությունը նշանակալից է զարմանք: Առաջարկությունները զորք կողմնակա կողմերը:

ՄԱՆՈՒԹԻՒՆ: ԱՐԵՎԵՐԻՆ ՎՅՊ. Վարդ Մամբ հանդես: ԵՄ:

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԵՆԵՆԱ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 28

Մեծապետ կայսեր ճնշեան օրը նշյն վեհապետն այնպիսի գործք մը կատարեց, որն որ բոլոր պետությունեան հպատակներուն այնչափ աւելի մեծ ուրախութեան պատճառ կ'զար, որչափ որ անակնկալ էր եւ աննկատի մեկու մը մարտն չէր անցներ: Նշյն օրը միայն իր ծնողայ է. կայսերական տան ուրիշ անդամներուն առիւն նշանակեցու Պառիկայի թագաւորական ցեղէն մեծաշնորհ Կոնստանտին Առեւիկա Ազգին օրհորդին հետ: Արդհետեւ խոսակցութիւնները մեծապետ վեհապետն ու հայտին ծնողայ մէջ կ'զար եր աւանց պաշտօնական ունեանց մէջ մանկրուն, անոր համար բարորակից դաղձուկ մնացած էր: Այսպիսի որ մը ետքը իշ հասած էր մեծաշնորհ հարսն իր մորը հետ մեկտեղ: Եւ արտաւան լուրը հայտն անայս 19ին առաւել քաղքին մէջ հրատարակուեցաւ: Բայց չուտ մը կայծակի շուտութեամբ ամէն կողմ տարածուելով, անմիջապէս բոլոր ժողովուրդն եկեղեցի վարդից, ուր որ նշյն տանն էր գտնուէր կայսրն իր հարսին ու բոլոր կայսերական զեկրաստանին հետ: Եկեղեցիներն կ'ըլլաւ ասան բոլոր ժողովուրդն արտաքց կարգի յարկերով եւ անկերպանակի կեցցելի ճայնելով իր մեծ ուրախութեամբ յայտնեց: Այսպիսի ետքը բոլոր կայսերական գեղապատանը քաղքէն դուրս պարտեցու երած ըլլալով, իրկուան ու ժամանակ ետ դարձած տանն նին բոլոր քաղաքը շքեղ կերպով լուստարուած եւ իրենց անցներու ճամբաներուն տներն տարուր զարդարուած էին: Այնպիսի շքու կողմի շնորհն ալ զանազան գեղեցիկ կերպերով լուստարուած ըլլալով, կարծես թէ բոցեղու մէջ կը շողային: Այսպիսիական կատար, որուն մէջ նստած էին կայսրը, իր հարսն ու երկուքին մայրերը, առաւան պէս արտաթեան ապաղաններով եւ սիրայ նշաններով շնորհակցեցան: — Մեծաշնորհ հարսը 1837ին Գեղեցիկերի Չիկն ճնատ է. իր հայրն է Վարսովիկանոս Կոնստանտինովի զուրքը, որն որ հիմակուան սիրող ցեղին մէկ կողմնական դժէն յառաջ եկած է. իսկ մայրն է Լուդովիկա Գոնզին ըմբն Պառիկայի համարուցալ Վարսովիկանոս Գոնզին թագաւորին աղջիկը, ուստի եւ մեծապետ կայսեր մորաքոյրը: — Առաջարկուած ըլլալով իրենք Օգոստոսի 15ին

Լոստրոնեան Վենեակի թագաւորութեան պաշարման վիճակին նկատմամբ հրատարակուած որոշումները քաղքով անոնց վրայ հետեւեալ խորհրդով ուղարկուեցին: Նշյն որոշմանց վրայ վերիվերայ նկատուած մը միայն բաւական է, որպէս զի մարդս համարուի թէ անոնք իրուանց եւ անձանց սպառնալով իրեն նկատմամբ շատ ու սպառնալով երաշխաւորութիւններով անհայած են. ան որոշումները կը զուցենն որ չէ թէ միայն հեղաթեւան ոյի կը շնեն, այլ կը խոստանան նաեւ նշյն երկրին մէջ ընդհանուր իրաւարար իրձակի մը հաստատութիւն ու ազատութիւն: Ամէն տեսակ զեպքերու մէջ աշխարհական անձանց համար կան քաղաքական իշխանութիւններ, որոնք բաւական իշխանութիւն ունին անոնց իրուանց ու օրինաց վրայ կոչուող խոսքին լուստարածի պարտութիւն սպառնալով: Երկուական խիստ պաշարման վիճակին տեղ ուրիշ իրձակ մը պիտի հաստատուի, որն որ բարորակից նոր ու կորդաւորեալ յարաբերութեանց կողմնակրուն կ'ունի ընդ է: Եւ նոր կորդաւորութեան տեսչուր անոնք նշյն տեղաց իշխանութիւններուն հաւատարակութիւն մը պիտի հաստատուի, որն որ որոշեալ նշանակին համար է միայն: Երկուական գիտութեան զեպքերուն որոշումը կայսեր ձեռքն է: Լոստրոնեան Վենեակի զինուորական կառավարութիւնն պետեհետեւ քաղաքական ալ պիտի ըլլայ, զինուորական իշխանութիւնը Նոպիի սպարապետ տեղակալին ձեռքը պիտի ըլլայ. իսկ քաղաքականը Ռեխտերի կանխն ձեռքը. բայց ընդհանուր կառավարութիւնը Ռաւեցիի սպարապետին իշխանութեան աակ:

ԳԱՂՂԻԱ

Մեծապետ կայսրն ա. կայսրուհին Օգոստոսի 20ին դեպ ի ծիկի ճամբայ ելան: Եւ ճամբորդութիւնը խաղաղութեան նշան մը կ'երևուող, իսկ զին, ինչպէս յայտնի է, կայսրը չէր ուզէր մոլորաբազարը իրոր: քանի որ խոսովութեան կը վարդուէր: Եւ զարդի իրեն իբրեւ երկրորդ նշան կ'աւելի Մեծապետ մէջ հրատարակուած երկաթուղեաց շինութեան հաւանութիւնը: Կատարութիւնն աւ նոր ու ճամբակիւ ճարտարարուեստի ձեւերով իրեն չէր հաւանել, թէ որ խաղաղութեան մնացած վրայ արտաճող շքար:

— (Գոստոսի 15ին Պարիզի մէջ արգային հանգեար խիստ փառաւորութեամբ կատարուեցաւ, զորն որ Վենեակի Լոստրոնի քաղքի կեցող մէկ թղթակիցն ասանկ կը ստորագրէ: Երբեք հանդէս մը չէ եղած որ ասանկ շքեղութեամբ կատարուած ըլլայ, ինչպէս որ նշյն օրուան հանդէսը կատարուեցաւ: Առաւան ժամը կին հաշմ զօրաց կայսրանէն սկստն ինքանութիւնն որոտալ: Գիշերն եկած անձերը սըր զովայուց, կրկնքը թեպէտ զոց էր, սակայն կարծես թէ անգիրը միմակ օրուան այրի տարութիւնն յաշտպանել կ'ուզէին: Փարիզ արգեն առաւանց կանուխ սնուովը կերպարանք մ'աւ

ուած էր, ամէն փոճաւտեղները զոյուած էին, բոլոր քաղքին կառքերը՝ վրան կայսերական արծիւ նկարուած երեքտունեան դրոշ յաջած էին: Եւ տարբեր մարդկան իրկուան համար կ'զար մեծաւան յատարասութիւնները տեսներու: Երոճ ասան, քաղաքապետայ կոչուողը քաղքին ազատներուն 100,000 ֆրանք բամբուկու: Ամէն եկեղեցեաց մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ. Չիկն Լոստրոն զոհութեան երգով, ամէն շրջանակի պաշտօնատեղներն իրենց ժողովրդապետական եկեղեցեաց մէջ նշյն աստուածային պաշտամանց ներկայ կ'զար: Երբ Տամ եկեղեցեաց մէջ զարիզի Դեր: Երբ վերստար պատարագ մատուց: Այսպիսի ու կոչուողին թիւիկի մտարան մէջ պատարագ տեսան, ուր ժողովուած էին կայսերական բնասնուց ամէն անդամները, պաշտօնեպը, սպարապետները, ծովապետները, թագաւորութեան առաջնորդներն ու մեծ պաշտօնակարները: Ատարան մտ մեծափառ կայսրն ու կայսրուհին ընդունելով իրն զեկոպմանական անձանց, ծերակուտի անդամներու, պատարագները, տեղութեան խորհրդականներու, սպարապետներու, ծովապետներու, զօրապետներու եւ ուրիշ զանազան պաշտօնատեղայ: Եւ պաշտօնական ընդունելութեան ասան կայսերական իշխանները կայսեր ու կայսրուհին քովը կեցած էին: Քիչ մը ետքը ամէն կողմ մեկն սկսան արտաքին հանդիսութիւնները: Բոլոր թատերերը լուստարուած էին ու գուները բացած ժողովուրդը ձրի ներս կ'ընդունէին: Մի է. նշյն ասան զարիզի երկու ծայրերը պերսի աւարանին ու Երոճ թիւիկն աւարանին մէջ նաւական հանդէս ու մրցութիւն կ'ըլլար, որն որ զարիզաց հանդիսութեան պիտուող մէկ մասը կը կաշուցանէ: Այսպիսի տեղ մը կը մատուցանէր անհամար առաջատաներով ու զոյուող զոյուներով ծածկուած գետը, որուն երեքը մարդկան խիստ բազմութիւն մը կը ճածկէր: Նշյն մը տրուելով՝ վերին ու ստորին Վենեակ պարիկ նաւատարակներուն նաւերը սկսան մեկն մեկն անյնի շքարուն վեր վերցուցան, իրարու քովն անյած ասան իրար կը բայկուէին, գետերերէն ալ ինչանտներ կ'արձակուէին, զոնտըր ուղանելու համար: Կատարութիւնն աւարանին մէջ ժեկուցի ու հաշմ զինուորաց կանխ ընդուն մեծոնցն եղաւ: Բայց բուն գոտարան թեանց զիտար սեղն էր Երեւի զաշար, հան սասուգի. բոլորովին նոր տեսակ հոկայագործ խաղեր եղան: Կրկնքը կարծես թէ զարիզ լուսայ սկիւանտի մէջ էր: Կանաչեփայի եկեղեցեաց կաթողիկէն, հաշմ զօրաց պաշտին դարեթը, Երբ Տամ եկեղեցեաց աշտարակները բոլորովին լուսայ մէջ էին: Երբ ալ բըր մը կայր՝ որ դարձրէր՝ զարմանալու արժանի բաներ կը տեսներ: Երկուական զաշտար, թիւ իշիկ արտաքին ու միաբանութեան հրատարակ տեսնուած շքեղութիւնը ինչք թոյլեցան: Եւս էր: Ասանկ լուստարութիւն մը պետք է անանել, ստարագրութիւնն ընել անհար է: Երկ խոսքով՝ աւ հանդէսը զարիզ մէջ

մինչև հիմակ եղած ամեն հանդիսներն աւելի փա-
ռաւոր եղաւ: 700,000 ֆրանք արժեք, որուն կէտը
քույրքին կողմենէ կ'ազաւ: Աս դրամեն 100,000
ֆրանք ազատներն ընդունեցան: Ժամը մին երեք
անգ հրախառնութիւն եղաւ: Ամեն կողմ՝ երաժշտ-
ական գնդերն օգը կը խնդարեմէին: Ժամը մին
կայսրն ու կայսրուհին Թիւրքիեն էրան ու բաց
կատրի մէջ նստած՝ հանդէսին զխաւոր սեղերը
տեսնելու: Համար, ժողովուրդին խիստ բացնու-
թեան մէջէն հանգարա ընկնացող միջնէ Արե-
սի դաշտը գացին ու անկէ եղևանսն փաշտերուն
մեծ ծառագայտը ճամբէն, Միւրաթութեան հրա-
պարակէն ու Թիւրքիի պարտերէն անցնելով՝ ետ
գարձան: Վեհապետներն անցած տեղերնէն անընդ-
հատ կեցցէ՝ ազազակներով ողջունեցան: Կայս ալ-
զայն հանդիսին վրայ գաւառներէն եկած լրերն ալ
նմանապէս խիստ ուրախութիւն են:

Ա Ն Պ Ղ Ի Ա

ՀԱՄԱՐ, մեծախառ թողուհիւն լորտ ատենա-
դպիրն Օգոստոսի 20ին ժամը 10ին հետեւեալ ճա-
ռով խորհրդանոցը կ'օրհնէ: — Տեառք իմ: Մեծա-
փառ թագուհին հրաման ունիցը կ'անկէ խորհրդա-
նոցի մէջ կենդան պարտաւորութենէն ազատելու
ու միանգամայն յայտնելու ան շարժակալութիւնը,
զորն որ նոյն ժամախառ թագուհին ստանց կ'ընէ
ձեր փախչելու ու ետանդեան համար, որով մեծ
ծանրակշիւթներն ունեցող զանազան նիւթերու վրայ
տերութեան սպախ համար խորհրդալ: Մեծախառ
թագուհին մեծ հաճութեամբ տեսաւ որ վաճառու-
կանութեան գործունէութիւնն ու արտեւտից փոյ-
թը խախտուող հարկերը վերցնելով ու նուազը-
նելով, օգտաւետ օրինակութեան մը ձեւին նոր
ընդարձակութիւն մը ստեղծելու միանգամայն ա-
պրտասի հարկուոր եղած բաները ձեռք բերելու
միջոցները խիստ շատացցից: Տերութեան կար-
տաւթիւնները վերցնելու համար ձեր ըրած հոգա-
տարութիւնը, ինչ միայն ան տարան, հապա նաեւ
հետեւեալ տարեւոր նիւտամբ մեր ելեւմտից վի-
ճակին յարատեւ հաստատութիւն կու տայ ու անով
նաեւ մեր երկրին զորութեան ու օժանդակիչ ազ-
բիւրներու հաստատութեան կ'օրհնէ: Մուտքերու
բարձրացում վեճակն ու օտար երկիրներու հետ մեր
ունեցած աւերեւորութիւն հեռուցեալ անեցած յառ-
ջակութիւնը հիմնական դրամած աւելարկում
քաղաքակրթութեան խնամախոսութեան ցոյցներն են:
Մի եւ նոյն ատեն անոնց մասնական բացառութեան
մեծ վաճառակնութեան ու ճարտարարուեստի պա-
րագող դասերուն յարգութիւնն ալ անրոյ հաս ու
բարձրեման կ'ցոյցը կու տայ ժողովրդեան բարձրու-
թեան օր աւար փոյտ տեղիտարան: Հնդկաստանի ա-
պագայ վարչական միայ ձեր ընդունած կանոնն-
ըր մեծախառ թագուհին յօժարակամ հաստատեց,
հաստատեց ըլլալով որ նոյններն իր վեհախառն-
ութեան արեւելեան տերութեանց յարգում իրենն ու
բարձրութիւնը յառաջացրելու: խիստ յարմար են:
Մեծախառ թագուհին մասնաւոր հաճութեամբ մը
կը տեսնէ ձեր այն հոգատարութիւնը, կրն որ
բարեգործական շէնքերու գրամագրութեանն աւելի
լուսողոյն կերպով խնամելու համար ցուցաբեր: Բու-
րեւարտութեան ու կրթութեան փոխմանու ձգտում
ընչից արդար ու բարեբարական գործածութեան
արգելքները՝ անքութեան մէջ մեծ անկարգութիւն
մին կը: ասանց դեմ կ'օրհնէ, ինչպէս որ մեծախառ
թագուհին համոզուած է, ձեր իմաստութեամբ հի-
մակ ազգու զարման բանեցուցից:

Պատգամաւոր տեղը: Մեծախառ թագուհին հրաման
ընդունած ենք շարժակալ ըլլալու: ձեզի
աս տարեան ծառայութեան համար ձեր հաւանու-
թեանը հաստատուած ստակին ու ան հոգին հա-
մար՝ որն որ ինչպէս ծոգը նոյնպէս զամբի վրայ
հայրենեաց պաշտպանութեան նկատմամբ ցուցաբեր:
Վեհախառ թագուհին նոյն ոտակը պիտի գործածէ
պէտք եղած ինչպէս թագուհի եւ ան հոգուին համ-
մատ որով մեր ազգային ապահովութիւնն ամեն
ասան ձեր հոգատարութեանը պիտաւոր առարկան
եղած է:

Տեառք իմ: Մեծախառ թագուհին հրաման կու
տայ մեզի որ ձեզի ծանուցանելը թէ միշտ իր փաշ-
տակներէն՝ աս երկիրս հետ բարեկամութիւն յար-
բերութեանց մէջ ըլլալու բարձրագոյն ստակալու-
թիւն կ'ընդունին: Մեծախառ թագուհին թիւ մը
յառաջ Գոստատանի ու Օսմանեան Գրան մէջ է-
ղած ծանրակշիւթ գետութիւնը խիստ մատուցու-
թեամբ ու մասնակցութեամբ նկատեց: Կարգիտ-
ցող կայսրը մեծախառ թագուհին հետ միտար-
նեցաւ արգել կերպով զանաք համար որ մէջը դրա-
նախ աս գետութեանց, որոնց շարունակութիւնը
կրնար Եւրոպա պատերազմի մէջ ձգել: Մեծախառ
թագուհին իր փաշտակներուն հետ միտարան գոր-

ծելով ու հինա Վիեննա եղած ժողովքին ջոնքին
փառահանալով՝ պատճառ ունի յառաջը որ մէջը
չուտ մը պատուաւոր կերպով վերջ պիտի տան:

Միւրաթութեան մէջ կը ծանուցանէ Բարեկրտուց
դիւտան մէջ եղած պատերազմին վերջնալը, եւ վա-
տահալութեան կը յառաջ որ նոյն պաղձակնութեան
մէջ Եւրոպայի տերութիւնը ներկայացրնող կառա-
վարութիւնն անոր ազգայ պաշտպանութեան հա-
մար գործունէաց պատրաստութիւններ ընելու բա-
ւական պիտի ընէ: Կայսրուհի հրաման ունիցը ձեզի
աւետելու որ մեծախառ թագուհին եւ արեւելեան
ընկերութեան ծովային ու ցանկարկային գոյութեան
միտայեալ ջանքերը Պիտանոյ պատերազմը պա-
տաւար ու բարձրագոյն վերջ ունեցաւ: Պատե-
բարձրին նպատակներուն կատարելապէս հասնու եղաւ:
Պիտանոյ կատարութիւնը, ինչպէս որ պէտք էր
նէ՝ հոգատակէն ետեւ, խաղաղութիւն հրատար-
կուեցաւ:

Մեծախառ թագուհին մեծ հաճութեամբ ու
շնորհակալութեամբ մտաւ ամենակարգին Աստուած՝
կը տեսնէ իր բոլոր տերութեան մէջ տիրող հան-
գարտութիւնը եւ այն խաղաղութեան արտեւտի փոյթն
ու օրինաց հնարանութիւնը, որոնք իր հպատակ-
ներուն կրթականութիւնը կ'ապահովընէ: Մեծա-
խառ թագուհին փախչելու ան է որ ամեն բաւա-
րունութեան յառաջակիցութիւնը զարգացրնէ ու
ձեր իմաստութեան ձեռնառութեամբ իր ժողովրդ-
գեան բարձրութիւնն ու կրթականութիւնն աւելի եւս
յառաջ տան:

Տերպի կողմնակալութեան մեծ փառահանալու-
թեան մ'եղաւ հետեւեալ ծանրակշիւթ ամբաս-
տանութեան: Տերպի ու Տ'Երպիլի դահլին
տակ կող պատերազմի պաշտպանութեան քարտուղար
Պիտաթրա խորհրդանոցի անդամն դեմ ընդհանուր
պատժական պատաստանի առջև ամբաստանութիւն
եղաւ որ յիշող ամեն աւելի 11 հոգեւ հետ եր-
գում ըրած ըլլալ խորհրդանոցի վերջն ընտրութեան
ատեն, Տերպիին ընտրուելու կարգուելու եւ ըն-
տրութիւնն օրինաց ու սահմանադրութեան դեմ
միջոցներով ընելու: Աս դատը, որն որ դժուարաւ
ընդհանուր պատաստանի տեսնեն թագուհին ու
տեսնը պիտի բերուի, անչառ խիստ օգտակար պի-
տի ըլլայ ու նաեւ քանի մը հին յոյնացիներ պիտի
յոյնուի, որոնց վրայ Եւրոպայի մէջ ամեն մարդ
կանկամ ունի, սակայն խիստ քիչ անդամ հրապա-
րակական գառատանի առջև եկած են:

Միւրաթութեան ազգակի նոր պայտախ մէջ Օ-
գոստոսի 15ին պարտութիւն դժբախտութիւն մը պա-
տահար: Եւրոպի մէջտեղն եղած կազմաքը (Կա-
լէ), որուն վրայ արդէն ձեւով հսկայաբարձ եր-
կաթները վեր հանելու համար մեծ մեքենաներ կային,
մեկէն փրկելով, 11, մինչև 20 գործաւորը մեռան ու
չորտեղ ծանր վնասուածներն: Կրտսի որ վերջին
օրերուն սաստիկ տարութիւնը փայտերը շրջուցած
ու նոյն խորտակուելու պատճառով ըլլալ:

Միւրաթութեան արահանգէր կատարուեցաւ, ինչ-
պէս ստուգութեամբ կը դիտարուի՝ ատանց դժբախ-
տութիւն մը հանդիպելու, թէպէտ եւ քանի մը հա-
րկահար մարդիկ տեսակ տեսակ նաւերով առ-
տարնէ միմեւ իրիկուն նոյն տեղը կը վախային:

Ս Պ Ա Ն Ի Ա

ՄԱՐՏ, Օգոստոսի 9: Ըրդարութեան եւ շնոր-
հաց պաշտանան Արմենիայի բոլոր արքեպիսկոպոս-
ներուն եւ եպիսկոպոսներուն թագաւորական թագով
մը խաւրեց, որուն մէջ կը խնդրէ որ հրապարակու-
կան ազգով ըլլայ, որպէս զի Աստուած մեծախառ
թագուհին ազգայնութիւնն յարգութիւն շնորհէ:

Պարտերոյնցէն կը ծանուցանեն ի՞նչ ընելու:
Թիւնն ոչնչապ ստատիկ է եղել, որ շատ մարդիկ
յանկարծակի մտեր են: Մասին ընտրութիւնը
չըի մէջ: Աւեօմի-րի ընտանալիսն ձեռնառնելը կը
հասնի:

Թագաւորական հրապարակով մը հրաման
եղաւ որ բոլոր գլխաւոր քաղաքներու մէջ սոցը
պահպանութեան տեղի շինուի, ուր սոցը գործկ ա-
տեն մնան եւ հարկաւոր կրթութիւնն ընդունին:
Հիւանդ եւ չպատաստուած տղաք ըն կ'անար մտնել:

Պարտերոյնցէն լոյս տեսնուեցաւ կը գրէ: Ստու-
գութեամբ կը ընել որ Տ. Աստուած Կրօնգիրէնց տե-
րապագատա հրաման պիտի որ ընդունի որ ծովակա-
լութեան հրամանատարութիւնը թող տայ, եւ նա-
ւատարմից Կատիկայ ծովերէն եւ դաւանց: Ասը
պատճառն ան կ'ըսուի որ ծովակալ մեծ սոցը շա-
թիւն ընելով՝ Սոյնիկայի նաւերը Եւրոպայն ու Եւ-
րոպա տարաւ, ուր որ ճան Կարդուին որպէս կը ընա-
կին կամ կու գան կ'երթան: Նաեւ ծովակալին
չպարտանալով՝ նաեւրուն շատ բարձր եւ ստորին
պաշտօնակալները Տոն Կարդուին որպէս Տ. Թուա-
նին հետ հարցաբանից են: Կնպիւր ընկերներ որ

Կարդուինը գործին մէջ շատ կողմնակալութիւն ու-
նին, բայց թէ աս միջոցն իրենց կ'օրհնէ, շատ կը
տարտախոսից: Աստուած շատ բարձր պաշտօնակալոր
մեծ մասն Այսպէս գեան են, ինչպէս որ Եւրոպայ
պաշտօնեան ալ տեղի գտնէ, եւ ստուգի անկի յա-
տայ եկած փոստի իրեն անպայ չէ: Պէտք չէ մնա-
նալ որ Այսպէս գեանց պաշտակալութիւնը շատ բա-
ներ պիտի հանեց, եւ Արմենիայի մէջ քաղաքական
պատերազմն այնպէս շուտով չէր մարեր, եթէ Կու-
րարդեան եւ Կարդուին, որոնք երկու կողմնէ հրա-
մանատարներն էին, Այսպէս գեան չը ըլլային:

Մեծախառ թագուհին շատ տիրապի ընր կու գան: Մար-
տիկը ստատիկ կատարած կ'ընէ եւ Աւեւրուն տա-
նին մէջ կը ամեն: Արիւ զժամախառութիւն մ'ալ
հանդիպեցաւ: Չորտարի հանդիպ մը մէջ փայտն
զին տեսարան մը վրայ, որուն վրայ հարկաւոր մար-
դիկ կեցած կը նային, որով 40 հոգիէն աւելի մ-
ուտ, այնպէս մ'ալ խիտ վերաբարձու: Կարդուին
արքա ժողովուրդեան համար դրամակնու ժողովը
պէի յառաջ կ'երթայ, աս օրերս միայն կըլլային
կուսակալը 80,000 զեւ անդ պիտի սեղանաւոր մը
ձեւերով Սպանիա անցուց:

Բ Ե Ղ Գ Ի Ա

ՊԻՏԻԵԼ, Օգոստոսի 22: Ինքնապաշտան Պի-
լապիլը Փարիս մէջ շնորհիւ արքեպիսկոպոս հայն ճամ-
բորութիւնն ու Արիւիէն (Եւրոպայի սահմա-
նալիէն) սեփալ՝ Լիւդգիլի, Կիլլան, Կեօլին,
Մեիէն ու Պիտել անոր եղած օրնուէն ընդու-
նելութիւնները կը ստորագրէ: Արքեպիսկոպոսին ամ-
պայ 11ին Արիւիէն հասաւ, ուր երկաթուղին կայ-
արանն այնպէս ծանրացող պատկերով զարգարտած
էր եւ բերդիկան, աւսարիական ու Պրուշի գրա-
ներն ալ կը ծփային: Հոն ժողովուն էին նաեւ
քողքին երեւելիներն իրենց շնորհաւորութիւններն
ընելու: Համար՝ Արիւիէն կարք արքեպիսկոպոսին իրեն
ներքով մեկտեղ բերդիկան երկիր կոխեց եւ թըն-
գանսկանութեան օրոտանն ու երամ շառութեան հոգն-
ներն անոր համար ծանուցին: Արքեպիսկոպոսին իր
ալ կողմը Եւրոպայի իշխանը, իսկ ձախ կողմ
աւսարիական սիկիւն մ'առած՝ ուղղակի Պիտի կող-
մու հայն պաշտը դնաց: Ժողովուրդը կեցցէ՝ արքե-
պիսկոպոսին պատակէն չէր դադարել: Իշխանուհին բնա-
կարտը հասնելուն պէս՝ ստանձնանալով, ճամբու
պիտալ փոխեց ու արքունեաց սովորութեան հա-
մանայն երկայն զընտանով մը (այն որ ետեւէն շատ
երկայն ըլլալուն տիկին մը վեր կը վերցնէ) ու ան-
դամաններն մէջ շարժուլ ընդունելով թեան խոյն
եկաւ, ուր կը սպասէին Եւրոպայի ու Սեպտե-
րիկի: Իշխանները: Կայն ատենները, Ժամը 11ին
101 ինքանսկի արձակուելով՝ թալա օրին, Պրա-
պանդի գրքին եւ անոր կ'ընդուն ու բարձր գալը եւ-
ուային: անոնց պիտեցն էլան Պիտի կանուհին ու
Եւրոպայ պարակալը, եւ կանայք ընդունելով իրենց
համար որոշում խնդր ասրին:

Աս թագաւորական սենեակներն ու արքեպիսկո-
պոսին խնդր իրապիւ բաժնուած էին ուրիշ մեծ
որահով մը, որն որ արարողութեան պահանջներն
համեմատ իրեր թէ չէլլալ կ'երկր մը պիտի համ-
բուէր: Կայն փոռաւոր պահին ծայրը թագով
ծածկուած ու տեղով պատած շքեղ դահ մը կան-
տուած էր, որուն անցըր սեղան մը կար բար սով-
որութեան ծածկուած, իրան երկու արձակուելու ար-
տանակներով, զրիւ կազմարով եւ լոյսով:

Ժամը 11ն անցած գիտեցէ զինաց աս փառաւոր
պահը տանող երկու գաները բացուցան, որոնցմ
մեկէն արքեպիսկոպոսին Եւրոպայի իշխանին հետ
մեկալնէ Պր. Վիլիելմ Գան ար Արտ. Բեպիսկոպի իտ-
կասար իշխանութիւն ունեցողն էլաւ: Կրկու կող-
մանն ալ երեք քայլ տանելէն ետեւ կեցան: Կայն
ատեն արքեպիսկոպոսին հետ հեղաւ արարական
իշխանապետները պահին ձախ կողմը, իսկ բերդի-
կաններն ալ կողմը շարուեցան: Մարիամ Զեյնիկի
արքեպիսկոպոսին գնաց դահը նստեցաւ, սենեակն-
րուն գաները կ'սպասեցան, այնպէս արարողու-
թիւնները սկսան ու իշխանուհին յանձնուելը եւ
ընդունուելը իրար կաւ: Ասոր վրայ Եւրոպայի
իշխանը՝ կարդիսկոպոսին յանձնեց Բեպիսկոպի իտ-
կասար իշխանութիւն ունեցողին: Կայն իշխանն ու
արքեպիսկոպոսին հետ մեկտեղ բոլոր երկրներն
իշխանուհին հրապարակեց արքայն աղջին աղէն ետեւ,
Պր. Օ'Միլիան արքեպիսկոպոսին ասաւ թագաւոր-
ին խոյրը սարաւ: Կուր բացուելուն պէս թագ-
աւորն ու արարական գեւքն անոր գիտեցն էրան:
Թագաւորն իր նոր դատարը գրիկը, իսկ արարական
1 Արարողուց մը մէջ Այսպէս գեան կ'ընտրին ան պատա-
կանը, որով վերջնական Զ. Ին ժամանակ ինքն
մէջ Այսպէս գեան ըր իշխանաց հետ զանազան
ու յարգութեան, եւ անպատուութեան անոնց հետ
պայքը գրին եւ կրտս հետ դրամակալ Լուան, որ մի-
մեկու օրնն, որովհետեւ ամենեւին չէին յաւար որ
Սպանիայ մէջ պաշտպանուին ու յառաջանին:

բարձր ձեռքը լծված էր, անկից ետքն ալ բարձր լծաբարձրական ընտանիքն ու ներկայ եղանակն աւարտեցան: Աս հանգիստը լինելուհի էր քոչը ընկերը եղաւ, որուն մէջ պատանդի գաբան իր հարսին կենդանութեան գինը խնայ:

Ինչպէս որ անոր ընտանիքը պիտի ընտանիքէն հրաժարելով եւ շնորհակալ ըլլալով ամոր ստատիկ զբոյժ ըրած ասպնջահանութեան, երկաթուղոյն տեղը գնաց ու անկից ծամբայ ելաւ ժողովրդեան որակութեան ազդարանը, որն որ զնորարարական ընտանիքն եւ ինտելեկտուալ ազգայնականներէն կ'որոշուէր: Արիւնքն մինչեւ Գրի.սէլ կարծես թէ նշանաւոր յաղթութեան հանգիստ մըն էր: Ժողովուրդն ամեն տեղ ուրախութեամբ բարձր հիւրերը տեսնելու կը վազէր: Արի.սէլ բարձր պաշտօնակար եւ ուրիշ երեսնակները զոմանք ընդունեցան: Գնեմութեան ազդարաններուն ու խումբ բազմութեան շարք չկար: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Յատկապէս այնպէս որոշուած էր որ քաղաքային ամառային ամառը Ձին, իսկ եկեղեցական արարողութիւնները՝ Ձին կատարուին: Բայց Գրի.սէլ շնորհակալ թէ մ'անհոգիստ ըլլալով երկուքն ալ Ձին կատարուեցան: Կատարուին մտաբարձրական ամառային ընկերակցութիւնն ընկերակցութիւնն, կիսունքն եւս կեղեցիկական օրհնութիւնն ալ կատարուեցան: Մեծերէն կարգիւն ազգայնականութիւնն անոր: Ան փողոցները ունկից որ լծաբարձրական ընտանիքն եկեղեցին գնաց որ զարմաւ, փաստաւոր արարուած էին: Կատարուեցան մարդիկներով լիցուն էին, բերդական եւ տեղ տեղ աւտարական ընտանիքը կը ծխային: Առաջին կրկն կատարուեցաւ որոշ լծաբարձր, արքիքրատիւն եւ լծաբարձրն արդիւր կը տանէին, շարունակ ու բախտակեան ծոյցներով կ'որոշուէին: Եկեղեցական հանգիստ լինելը մէկ ժամէն աւելի տեւեց, այնպէս որ բարձր հանգիստ լինելը աստուերկուքին քառորդ մասը անտարտու էր: Երկուքն մտաբարձր: Բնագաւորական ընտանիքն ամեն բան կատարուելին կտես, որոշուած մի փոքր ժողովրդեան նորէն երեսնակ, ալ կ'ընկերակցուէին: Կարծես թէ քառ: Երկուքն քաղաքը փառաբայեան լծաբարձրուեցան:

ՕՍԿԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, Օգոստոսի 15: Ժամանակ որ զանազան ընտանիքներէն կ'ընտրուէին որ աստուերկական փառք պաշտօնակարն կոստանդնուպոլիս գալուի՝ խաղաղութեան յոյսերը կենդանացան եւ ասոր փոքր ծածկական-ուստական խնայողներէն մերձաւոր լուծուելու հասարակութիւնը կը յուրանէ: Զարեքարթի սրբ (ամսոյս 10ին), կ'ընտրուէին լուծողները, որ սը Լազար քաղցիական գեւազանն իր կոտորակութեան արտաքին կարգի հասցնելով ասրհանգակ մ'ընտրուեցաւ, եւ ծածկական-ուստական խնայողներ լուծան նկատմանը փարթի, Լանտի ու Գրի.սէլի գոհանքներն յարեալով աստուերկական փառք պաշտօնակար մ'առաւ: Կոչուէին որ Գր. Գրոսը Աւարիայի գեւազանն ալ վերջիցեալ ստուերկական նման ստուերկական մի ու Աւարիայի կայսեր անձամբ դրած ու Օսմանեան կայսեր ուղղուած նամակ մ'ընկանեցաւ: արդէն յոտաբարձրն ալ Սեփիլիս իրեն եկած սուրհանգակէ լուծուելու հարց մեծ տերութեանց որոշումներուն լծող տուած է: Կոչուեց Լարտ Աւարիայի ալ իր կոտորակարութիւնէն հասցնելու որ նոյն ստուերկական ընտանիքն ալ զրուցեն, եւ ամեն մարդուն փառքն ան է, որ աս լուծման ստուերկական լծակը Գրան պատուէն ու իրաւանց համաձայն է եւ Աւարիայի վեհապետ կայսեր Օսմանեան վեհապետին ուղղուած նամակն ալ ազնուական ու բարեկամական զրաւունքներով լիցուն է եւ նպատակ ունի ստուերկական ընտանիքն առաւ: Կրեքարթիին օրը (15ին) աս ստուերկական նկատմանը բարձր մեծամեծներու, պաշտօնի մէջ եղող եւ շնորհներու ալ փոխարկողին գահաբեկութեամբ մեծ խորհուրդ պիտ'որ ըլլայ: Գողաքական ու գեազանական անձնակներուն մէջ էր բարձր պայտիսի շարժում մը տեսնուած է: Արքայի օրը Գր. Գրոսը փոխարկային, պատանդի գործող պաշտօնէն, սպայապետին (Կրեքարթի) ու անոր լծակն խորհուրդին գահաբեկութեան գնաց, երկէ ալ լծաբարձրական ամառային լծակն հրաժարուեցան: Անցելու օրը երկայն ատեն կեցաւ: Արքայի օրը, Աւարիայի գաւազանն ան ստուերկական ընտանիքն ալ, թէ տեսնուած մէջ կը լուծող որ Մանանեան տերութեան պատուաւոր խաղաղութիւնն եղաւ: Գրուած ալ ուրիշ բան չէր ուզեր, անոր համար իր հաւատարմութիւնն արարեցաւ:

Կաշակարթի ընտանիքն ան լծողը որ ուրիշ կերպ ըլլայ խաղաղութիւնը:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կատարուեցան մարդիկներով լիցուն էին, բերդական եւ տեղ տեղ աւտարական ընտանիքը կը ծխային: Առաջին կրկն կատարուեցաւ որոշ լծաբարձր, արքիքրատիւն եւ լծաբարձրն արդիւր կը տանէին, շարունակ ու բախտակեան ծոյցներով կ'որոշուէին: Եկեղեցական հանգիստ լինելը մէկ ժամէն աւելի տեւեց, այնպէս որ բարձր հանգիստ լինելը աստուերկուքին քառորդ մասը անտարտու էր: Երկուքն մտաբարձր: Բնագաւորական ընտանիքն ամեն բան կատարուելին կտես, որոշուած մի փոքր ժողովրդեան նորէն երեսնակ, ալ կ'ընկերակցուէին: Կարծես թէ քառ: Երկուքն քաղաքը փառաբայեան լծաբարձրուեցան:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Մ Ա Ն Ք Ա Ն Ա Ն Ք

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

Կոչուեց Լարտ Աւարիայի գաւազանն իրաւանց կոտորակարութիւնն անոր: Աս կերպով լծաբարձրական ընտանիքը դարպասը հասան, որ ամեն լծաբարձրներն ու զանազանները կրկնապէս սրտան հանգիստ լինելը կը ծանուցնէին:

